

De Vale Gier in de Cevennen

Dick Pekelharing

In het zuidoosten van Frankrijk vinden wij een zeer boeiende en fascinerende landstreek, namelijk de Cevennen. Het centrum van de Cevennen, bij benadering ten westen van Nîmes en ten oosten van Millau gelegen, is daarom niet ten onrechte door de Franse regering tot Parc National verheven.

Deze nominatie betekent ruwweg dat er geen ingrijpende veranderingen in het landschap mogen worden aangebracht en dat de huidige landschappelijke, culturele en historische waarden in

stand
moeten
worden
gehouden.

Ten westen van dit nationale park vinden wij een merkwaardige hoogvlakte met spaarzame begroeiing en doorsneden door diepe, bijna "canyon"-achtige dalen, die hier 'gorges' worden genoemd. De bekendste van deze gorges is ongetwijfeld de Gorges du Tarn.

De steile wanden van deze gorges bereiken soms wel hoogten van honderden meters.

Aangezien deze hoogvlakte door een aantal van deze gorges wordt doorsneden, ontstaan aparte stukjes hoogvlakte die 'Causses' worden genoemd. Enkele van de bekendste causses zijn onder andere de Causse Noire, de Causse du Larzac en de Causse Mejean.

Deze steile rotswanden bieden aan Vale Gieren een uitstekende plaats voor het maken van nesten. Daarnaast geven deze rotswanden voldoende verticale luchtstromingen voor een goede start naar grotere hoogten. De Vale Gieren opereren bij voorkeur op hoogten van enkele kilometers, soms wel op 4500 meter. Op deze hoogten zweven de

Vale Gieren rond, gedragen door hun respectabele vleugels, in spanwijdte variërend van 2.50 tot 2.90 meter. Vanuit deze veel overzicht gevende positie speuren zij naar resten van omgekomen dieren. Daar er niet veel grote dieren meer in het wild voorkomen zijn de Vale Gieren aangewezen op gebieden met een traditionele landelijke economie. Een economie bijvoorbeeld waarin op grote schaal sprake is van extensieve schapen- of geitenhouderij. Daar er in de Cevennen en op de Causses inderdaad sprake is van een omvangrijke schapenhouderij, onder andere voor de bereiding van de fameuze Roquefortkaas, kan zonder meer gesteld worden dat aan alle voorwaarden voor een florerende stand aan Vale Gieren is voldaan. Want op de Causses en in de Cevennen zwerven meer dan een half miljoen schapen rond. De kudden schapen die in juni naar de hogere weiden worden gedreven versperren dan menige bergweg. En bij eens een ongelukje !

De Vale Gier die eertijds veelvuldig voorkwam in alle gebergten in het zuiden van Frankrijk, begon sedert het einde van de 19e eeuw sterk in aantal achteruit te gaan. Rond 1920 nog kwam de Vale Gier in behoorlijke aantallen voor in de gorges van de 'Grands Causses' (Gorges du Tarn, Gorges de la Jonte, Gorges de la Dourbie en de Gorges de la Vis). In 1940 (*en niet in 1950 zoals ik in het stuk over de monniksgier schreef, D.P.*) stierf de laatste Vale Gier in de Cevennen in de vallei van de rivier de Jonte.

Minder dan een eeuw was voldoende om deze vredelievende, gevleugelde giganten uit te roeien. Slechts de westelijke Pyreneeën konden aan de Franse Vale Gieren nog een laatste toevluchtsoord bieden. De oorzaak werd voornamelijk toegeschreven aan het verdwijnen van de voedselbronnen en dan in het bijzonder door het begraven van stoffelijke resten van dieren in de grotten van de Causses.

Tegenwoordig is men het er wel over eens, dat de belangrijkste redenen die de ondergang van de Vale Gier in een versnelling brachten, hun vernietiging door geweren en door vergiftiging met strychnine waren, vooral in de jaren voorafgaande aan de laatste wereldoorlog.

Als uitsluitend aaseter is de Vale Gier op geen enkele wijze in een competitiestrijd gewikkeld met jagers of boeren. Zijn rol in de natuur kan alleen maar worden gekwalificeerd als 'nuttig'. Het Fonds

d'Intervention pour les Rapaces (FIR) besloot in 1970 te proberen de blunders uit het verleden te herstellen en een poging te wagen de Vale Gier te herintroduceren in de Cevennen.

De ontwikkeling van dit project verliep als volgt :

1970 - Constructie van een kooi op de Causse Mejean tegenover de rotswanden die in 1930 de laatste kolonie Vale Gieren herbergden en het laten acclimatiseren van vier jonge gieren die afkomstig waren uit het Spaanse Navarra.

1971 - Deze vier jonge vogels worden voor het eerst losgelaten. Een halve mislukking, daar de jonge vogels gingen zwerven en na drie maanden allemaal van de nestplaats waren verdwenen.

1971-1978 - Constructie van nieuwe kooien. Het huisvesten van nieuw gearriveerden : gieren die gewond of gerevalideerd waren uit de Pyreneeën of Spanje, maar vooral gieren die welwillend ter beschikking werden gesteld door dierentuinen.

1978 - De gieren zijn volwassen, de eerste legsels zijn een feit.

1979 - De eerste geboorte, maar het grootbrengen van het jong mislukt.

1980 - De eerste jonge Vale Gier wordt met succes grootgebracht.

1981 - Zeven paartjes brengen legsels voort. Vanaf 15 december 1981 beginnen de eerste vluchten van de vrije Vale Gieren.

Januari 1982 - De eerste tekenen van baltsgedrag van een vrij koppel. Vestiging van de kolonie in de gorges.

Mei 1982 - Geboorte van de eerste Vale Gier in de gorges !

Na een afwezigheid van bijna vijftig jaar geeft deze gebeurtenis hoop voor een geslaagde hervestiging van de Vale Gier in de 'Grands Causses'.

September 1982 - De eerste vlucht van de jonge Vale Gier.

Eind 1982 wordt de kolonie versterkt door andere losgelaten vogels.

1983 - In dit jaar groeit de kolonie van vijftien naar dertig vogels. Er zijn twee jongen geboren, waarvan een in de vrije natuur.

1984 - De kolonie neemt toe tot 35 vogels, waaronder drie in de kolonie geboren jongen.

1985 - Veertig Vale Gieren ontwikkelen zich in vrijheid. Vanaf maart zijn er negen nestelende paren.

Daar er aanwijzingen zijn dat er ook een beperkte uitwisseling plaatsvindt met de Vale Gieren uit de Franse Pyreneeën, wijst dit op een positieve ontwikkeling.

Dank zij dit unieke experiment verlevendigt het magnifieke silhouet van de Vale Gier opnieuw de hemel van de Cevennen.

Laten we hopen dat dit blijvend zal zijn.

F.I.R. : Le vautour dans les Cévennes.

Vertaling/bewerking : Dick Pekelharing.

Eerder gepubliceerd in Het Vogeljaar, 1987 (6): blz. 342-343.

Overweldigende belangstelling voor het Herfstnatuurspel

Paul Paumen

Het is maandag 22 oktober halftwee in de middag. Een lange file, nee niet van auto's, maar van kinderen, vaders, moeders, opa's en oma's, staat bij de ingang van het landgoed "Nieuw Leeuwenhorst". Vooral de kinderen staan te popelen om aan de 'Herfstspeurtocht' te beginnen. De organisatoren van dit jaarlijkse evenement, die normaal rekenen op zo'n 350 deelnemertjes, moeten alle zeilen bijzetten om 500 kinderen plus ca 150 begeleiders van opdrachtformulieren en potloden te voorzien.

En dat lukte wonderwel! Zo kwam het dat die middag, de bospaden van het anders zo rustige Leeuwenhorstbos werden bevolkt door meer dan 600 volwassen en kinderen. Zij genoten van een wandeling in het prachtig gekleurde herfstbos en

onderwijl probeerden zij gezamenlijk vragen en opdrachten over de natuur op te lossen.

Door het bos was een route uitgezet, die de deelnemers langs de mooiste plekjes voerden en bij bijzondere struiken, mossen en paddestoelen, waren opdrachten geplaatst. Het thema van dit jaar was 'de kringloop'. Het doel van deze middag was de kinderen vertrouwd te maken met het nut van alle dingen die in het bos te zien zijn zoals: dode bomen, paddestoelen, mossen, zaden enz. Een rebus die ook moest worden opgelost accentueerde nog eens deze stelling: "Het bos ruimt zijn eigen afval op!"

Leuk was het om te zien hoe kinderen aandachtig luisterden bij de vogelgeluiden. Geconcentreerd kastanjes, eikels en beukenootjes sorteerden en onwennig aan blaadjes voelden en roken om daarin